

Stichting
Onderwijsarbeidsmarktfonds
MBO

Jaarverslag 2023

Stichting Onderwijsarbeidsmarktfonds MBO

te Utrecht

Vastgesteld door het bestuur: 22 april 2024

Bestuursverslag SOM

1. Algemeen

De Stichting Onderwijsarbeidsmarktfonds MBO (hierna: SOM) is opgericht op 24 maart 2005. De SOM is gerelateerd aan de cao-tafel voor de mbo-sector. Onder de 'mbo-sector' wordt verstaan alle mbo-instellingen, te weten alle regionale opleidingscentra (ROC's), agrarische opleidingscentra (AOC's) en vakscholen.

De stichting heeft ten doel (statuten, artikel 2):

- het ten behoeve van mbo-instellingen, voor zover het betreft de bekostigde instellingen als bedoeld in de artikelen 1.3.1, 1.3.2a en 1.3.3 van de Wet educatie en beroepsonderwijs dan wel de artikelen die corresponderen met de inhoud van deze artikelen bij wijziging of vernummering van artikelen van voornoemde wet, beheren van gelden ter verbetering van de infrastructuur van de onderwijsarbeidsmarkt en ten behoeve van het faciliteren van mobiliteitsbevordering;
- het verrichten van al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords.

2. Speerpunten

Het bestuur van SOM heeft de statutaire doelstellingen herijkt en nader ingevuld tijdens een strategische sessie in 2021. Als speerpunten, centrale meerjaren-thema's voor SOM, werden tijdens die sessie *Bijblijven in je vak*, *Versterken Teamdialog* en *Werken in het mbo* genoemd. De activiteiten voor *Gezond en Veilig Werken* zijn en blijven gehandhaafd, niet alleen vanwege het belang daarvan, maar ook vanwege het grote belang van een door de Nederlandse Arbeidsinspectie erkende arbocatalogus, en de branche-RIE.

In 2023 is aan deze thema's een belangrijk onderdeel aan toegevoegd: de verschillende projecten en activiteiten die zijn opgenomen in de MDIEU-aanvraag (een subsidieregeling van het Ministerie van SZW) en die bijdragen aan de duurzame inzetbaarheid van medewerkers in het mbo.

Bijblijven in je vak

Een leven lang leren/ontwikkelen is van groot belang om bij te blijven in je vak en daarmee met plezier aan het werk te blijven. Met het oog hierop, heeft SOM in 2021 met subsidie van het Ministerie van SZW een uitgebreide sectoranalyse van het mbo laten opstellen. Dit onderzoek gaf de knelpunten en mogelijke oplossingsrichtingen weer met betrekking tot de duurzame inzetbaarheid van de werknemers in het mbo. In 2022 is een update van dit onderzoek uitgevoerd.

Op basis van de uitkomsten van deze onderzoeken hebben sociale partners in het eerste kwartaal van 2023 een subsidieaanvraag in het kader van deze MDIEU-subsidieregeling ingediend om daarmee het beleid op het gebied van duurzame inzetbaarheid te versterken. Het proces van toekenning duurde lang; in oktober 2023 kwam deze pas. Daarna is gestart met de uitvoering, met onder andere een offerteprocedure voor de communicatie-uitvoering en de inrichting van een portal waarin een tegemoetkoming kan worden aangevraagd voor loopbaan- en vitaliteitsgesprekken.

Net als in eerdere jaren, is ook in 2023 bekendheid gegeven aan het belang van professionalisering en ontwikkeling; in nieuwsbrieven en praktijkvoorbeelden zijn voorbeelden gegeven van om-, bij- en doorscholing. Ook tijdens de gesprekken m.b.t. de subsidieaanvraag MDIEU, zijn al voorbereidingen gestart voor inspiratiesessies op dit thema. Daarnaast was dit een onderwerp in de uitvoering van de RAP met kennisdelingssessies.

Versterken Teamdialoog

In 2023 bleven de producten van het project Versterken Teamdialoog beschikbaar. Dit project is een voor het mbo geschikt gemaakte methodiek om de dialoog in teams te versterken. De methode is door IZZ ontwikkeld voor de zorg, en heeft in de zorgsector – wetenschappelijk bewezen – geleid tot een daling van de werkdruk in teams waar deze methodiek werd ingezet.

De methode bestaat uit de e-mailexpeditie; deze expeditie houdt in dat iedere aanmelder 12 weken lang een mail krijgt met tips en voorbeelden van het stimuleren van een veilige dialoog. Iedere medewerker uit het mbo kan zich hiervoor aanmelden, en met name voor leidinggevendenden in de sector bevatten deze mails waardevolle informatie. In 2023 zijn tevens vier inspiratiesessies georganiseerd. De een uur durende sessies vonden online plaats en waren geschikt voor alle mbo medewerkers. De thema's waren curriculumontwikkeling, teamprofessionalisering, studentenwelzijn en werkdruk/-verdeling. Het te voeren gesprek met collega's daarover stond bij elke sessie centraal.

De ontwikkelde tools en scans over het goede gesprek blijven op de website van SOM beschikbaar. Vragen over dit onderwerp zijn door het bureau van SOM beantwoord.

Werken in het mbo

SOM vindt het belangrijk om een bijdrage te leveren aan het verminderen en voorkomen van tekorten op de onderwijsarbeidsmarkt. Om die reden heeft SOM ook tot en met 31 juli 2023 aan de uitvoering van de RAP gewerkt (Regionale Aanpak Personeelstekorten, subsidieregeling van OCW). In juni en juli 2023 zijn er evaluatiegesprekken gehouden met de deelnemers. De resultaten van deze gesprekken zijn na te lezen in een samenvattende analyse. Samen met Voion, het onderwijsarbeidsmarktfonds voor het voortgezet onderwijs, zijn kennisdelingssessies georganiseerd. Ook is er een podcast gepubliceerd over hybride lesgeven in het mbo. Daarnaast publiceert en deelt SOM regelmatig arbeidsmarktgegevens, zoals de trendanalyse van OCW

Toegankelijker maken van de cao

In 2021 is er reeds een start gemaakt om de cao voor het mbo toegankelijker te maken. Een paritaire klankbordgroep heeft de ontwikkeling hiervan in 2022 begeleid. Verschillende mogelijkheden voor een toegankelijker cao-tekst zijn afgewogen, ook met de potentiële gebruikers, waarbij uiteindelijk de keuze viel op een goed doorzoekbare website. Deze website, www.cao-mbo.nl, is in het voorjaar van 2023 opgeleverd.

FUWA MBO

Cao-partijen hebben geconstateerd dat zij aan de slag willen met het thema functiewaardering in het mbo. Daarbij wordt er gekeken naar het bestaande systeem FUWA MBO en het opstellen van nieuwe voorbeeld functiebeschrijvingen. Om zicht te krijgen op de overeenkomsten en verschillen in de op scholen gehanteerde functiebeschrijvingen van docenten en de gehanteerde criteria om door te stromen van docent LB naar docent LC, heeft de cao-tafel een onderzoek laten uitvoeren. Sociale partners hebben SOM verzocht om dit project te financieren. Het project FUWA MBO is gestart in 2019; naar verwachting zullen er in 2024 voorbeeld functiebeschrijvingen voor de functie van docent opgeleverd worden.

Gezond, Veilig en Vitaal Werken

Met dit vaste thema wil SOM eraan bijdragen dat medewerkers gedurende hun werkzame leven met plezier werkzaam blijven in de sector, en dat zij zowel fysiek als mentaal optimaal kunnen blijven functioneren. Gezonde medewerkers floreren, wat ten goede komt aan de kwaliteit van het onderwijs en de aantrekkelijkheid van de sector. Om die reden ondersteunt SOM werkgevers en werknemers bij het Gezond, Veilig en Vitaal Werken. Dit gebeurt onder andere door het aanbieden van sectorale instrumenten zoals de RI&E en de Arbocatalogus, en door het beantwoorden van vragen op dit thema.

In de Arbocatalogus leggen werkgevers en werknemers samen op sectorniveau vast welke maatregelen werkgevers minimaal moeten nemen om aan de doelvoorschriften in de Arbowet te voldoen.

Aan de Arbocatalogus is de Risico Inventarisatie en –Evaluatie verbonden. Daarmee wordt geïnventariseerd of en hoe het werk gevaarlijk of ongezond kan zijn voor medewerkers. Op grond van de uitkomsten wordt binnen een school een plan van aanpak opgesteld om deze risico's tegen te gaan.

Arbocatalogus

In 2022 is gestart met de ontwikkeling van een nieuwe website voor de Arbocatalogus mbo. Met de lancering in 2023 is niet alleen een nieuwe website beschikbaar gekomen, maar is de Arbocatalogus ook inhoudelijk geactualiseerd. De lancering was namelijk afhankelijk van de finale instemming van de Nederlandse Arbeidsinspectie met de aangepaste en nieuwe thema's. Dit traject verliep dermate langzaam dat de Nederlandse Arbeidsinspectie zich daarvoor heeft geëxcuseerd.

Verzuimrapportage

Na een evaluatie onder de scholen, is op voorstel van de MBO Raad en gedragen door de Regiegroep Gezond en Vitaal Werken in 2023 besloten om de jaarlijkse verzuimrapportage op een andere wijze dan voorheen te laten uitvoeren. Tot dan werd er niet alleen een sectorale rapportage opgesteld, maar kregen de scholen een verzuimrapportage opgeleverd met een vergelijking van hun eigen cijfers, met die uit de sector. Omdat de verzuimregistraties in de scholen zelf in 20 jaar enorm verbeterd zijn, bleken scholen weinig tot geen behoefte meer te hebben aan een individueel rapport, zoals dat jaarlijks werd opgesteld. Na een offerteprocedure voor de verzuimrapportage is het CAOP geselecteerd voor de verzuimrapportage over 2022.

Aan de hand van de sectorale verzuimgegevens, kunnen de instellingen analyseren in hoeverre hun verzuimcijfers overeenkomen of verschillen van de sectorale. Daarmee kunnen ze een specifiek voor hun instelling geschikte verzuimaanpak ontwikkelen en implementeren. Daarnaast geeft het sectorale beeld de cao-tafel en het bestuur van SOM een beeld van de ontwikkelingen van het verzuim.

Overige activiteiten

In 2023 werd de bijeenkomst Werken met gezond verstand georganiseerd. Ruim 45 arbo-coördinatoren, HRM-ers, preventiemedewerkers en OR-leden namen deel aan deze bijeenkomst, waar een zestal inhoudelijke workshops werd gegeven. De inhoud van de workshops was divers: er was een workshop over beschermingsmiddelen, een workshop specifiek gericht op hoofden facilitair en leidinggevenden en een workshop specifiek over de rol van de OR bij arbobeleid, en daarnaast over een sociaal veilig werkklimaat en preventie van verzuim en inzet op vitaliteit. De bijeenkomst werd zeer gewaardeerd, wat o.a. bleek uit de vraag om een herhaling ervan.

Rondom de eerdergenoemde speerpunten van SOM zijn de onderstaande activiteiten in 2023 georganiseerd en uitgevoerd.

Communicatie Inge

Naast de website www.sommbo.nl en de digitale nieuwsbrief is LinkedIn een belangrijk communicatiekanaal van SOM geworden. Het bedrijfsprofiel van SOM heeft sinds het najaar 2021 een aantal van 438 volgers, en wordt voornamelijk ingezet voor campagnes om bekendheid te geven aan diverse projecten. Op de website treft de doelgroep van SOM algemene informatie over SOM, de thema's waar SOM zich op richt en het laatste nieuws over de projecten. Daarnaast neemt de Arbocatalogus voor het mbo een prominente plek in op de website van SOM: deze is direct te raadplegen via het hoofdmenu. Hetzelfde geldt voor de RI&E; het gebruik van de RI&E is voorbehouden aan scholen die vallen onder de cao mbo, aan gebruikers wordt een eigen inlogcode toegekend. SOM communiceert ook via een digitale nieuwsbrief. Deze is in 2023 vier keer verzonden in: januari, april en november.

Bijdrage Stichting van het Onderwijs

Ook in 2023 heeft SOM een financiële bijdrage geleverd aan de Stichting van het Onderwijs, het platform waar de samenhang en verbondenheid binnen het onderwijs centraal staan.

De voorzitter en vicevoorzitter van SOM hebben met de voorzitter en vicevoorzitter van de Stichting afgesproken de band tussen SOM en de Stichting aan te halen. Dit heeft erin geresulteerd dat het bestuur van SOM om feedback is gevraagd over het jaarplan van de Stichting.

Uitvoering Statutaire Doelstellingen

Het bestuur van SOM is in 2022 vijf maal bijeengekomen, waarvan tweemaal op locatie. De overige drie vergaderingen vonden digitaal plaats via Microsoft Teams. Het ambtelijk secretariaat en de dagelijkse uitvoering van projecten worden verzorgd door het bureau SOM, dat is ondergebracht bij het CAOP in Den Haag.

Financiering SOM

De middelen van de stichting worden op basis van een afspraak tussen sociale partners geheven bij de mbo instellingen. Deze afspraak is vastgelegd in de cao mbo. Voor het jaar 2023 is de heffing net als voorgaande jaren vastgelegd op € 569.000 per jaar. De heffing is naar rato van het door het ministerie van OCW aan de instellingen toegekende lumpsum bedrag.

Daarnaast heeft SOM een MDIEU-subsidieaanvraag gedaan bij SZW. De daarin opgenomen activiteiten worden voor 50% door SZW gesubsidieerd.

3. Bestuurssamenstelling

SOM heeft een paritair bestuur dat bestaat uit drie vertegenwoordigers van werknemers en drie vertegenwoordigers van werkgevers uit de mbo sector via de MBO Raad.

De bestuurssamenstelling per 31 december 2023 was formeel als volgt:

- Mevrouw José Bosma (MBO Raad), bestuurslid
- De heer Michiel Gerlagh (Graafschap College), voorzitter
- De heer Remko Littooij (FvOv), bestuurslid
- Mevrouw Ellen Marks (Aventus), bestuurslid (tot april 2023)
- De heer Henrik de Moel (AOB), vicevoorzitter
- De heer Abhilash Sewgobind (CNV Onderwijs), penningmeester

4. Ondersteuning bestuur

Voor de ambtelijke ondersteuning, secretariaat, projectleiding en projectondersteuning, financieel beheer en communicatie maakt het bestuur van SOM gebruik van een externe dienstverlener. Dit is het CAOP, gevestigd in Den Haag. Het CAOP levert een secretaris die alle bovengenoemde taken vanuit CAOP voor SOM coördineert. Deze secretaris fungeert in het bestuur SOM als ambtelijk secretaris. In 2023 is deze rol ingevuld door Henriëtte Kassies.

5. Verantwoordingscyclus

Met het bestuursverslag en de jaarrekening legt SOM verantwoording af over haar activiteiten en de besteding van de middelen. De wijze waarop SOM in het boekjaar 2023 uitvoering heeft gegeven aan de statutaire doelstellingen is te zien bij de toelichting op de directe projectkosten. Hier zijn de kosten van de projecten welke in het boekjaar zijn uitgevoerd per speerpunt opgenomen.

6. Exploitatie

De totale kosten, inclusief aangegane verplichtingen, van de projecten bedroegen in 2023 € 529.753. De bedrijfskosten bedroegen € 208.315. De uitgaven worden gedekt door de bijdrage van de mbo-instellingen (€ 569.000), de subsidie voor het project RAP (€ 71.972) en de MDIEU subsidie (€ 25.217). De totale exploitatie laat een negatief saldo van € 66.274 zien. Het resultaat is daarmee € 63.276 hoger dan vooraf voorzien in de begroting.

7. Risico's

Met betrekking tot prijsrisico's, kredietrisico's, marktrisico's en liquiditeitsrisico's kan worden opgemerkt dat deze niet aan de orde zijn. Inherent aan de hoogte van de algemene reserve en het uitgavenpatroon van de afgelopen jaren is dat de continuïteitsveronderstelling zich niet beperkt tot een bepaalde periode. De mogelijke risico's van SOM zijn in kaart gebracht. Er is voldoende financiering beschikbaar om de komende jaren de statutaire doelstellingen uit te voeren.

8. Continuïteit

Ondanks het feit dat voor 2024 (nog) geen bijdragen zijn ontvangen of zijn toegezegd, biedt de vermogenspositie van de Stichting per 31 december 2023 voldoende perspectief voor de nabije toekomst. Bij het opstellen van de jaarrekening is ervan uitgegaan dat de organisatie haar activiteiten in de toekomst dan ook zal voortzetten. Op basis van het voorgaande zijn de activa en passiva gewaardeerd op basis van het 'going-concern' principe.

9. Toekomst

Het bestuur heeft de ambitie om in 2024 door te gaan met de ontwikkeling en uitvoering van een aantal strategische speerpunten. Deze zijn afhankelijk van de uitkomsten van de strategische sessie, én van de activiteiten die in de MDIEU-aanvraag zijn opgenomen en daarmee al zijn vastgesteld door sociale partners. Tegelijkertijd zullen de uitkomsten van de cao-onderhandelingen vragen om nieuw of aangepast beleid. Thema's als functiewaardering, loopbaanontwikkeling en strategische arbeidsmarktinformatie, evenals diversiteit en inclusie en vitaliteit, zullen naar verwachting nadrukkelijk om meer aandacht vragen. De inhoud van de speerpunten wordt op hoofdlijnen aan het begin van het jaar 2024 door het bestuur SOM vastgesteld en gedurende het jaar door het bureau SOM, in samenwerking met afgevaardigden vanuit sociale partners, uitgewerkt in concrete activiteiten.

Voor 2024 is een begroting opgesteld. In deze begroting bedragen de totale projectlasten € 1.058.364 en de bedrijfskosten € 243.730. Deze activiteiten worden gefinancierd uit de werkgeversbijdragen 2023 ad € 569.000, de MDIEU-subsidie, € 329.682 en het eigen vermogen.

Den Haag, 22 april 2024

Het bestuur van de Stichting Onderwijsarbeidsmarktfonds MBO,

Michiel Gerlagh, voorzitter

Henrik de Moel, vicevoorzitter

Abhilash Sewgobind, penningmeester

José Bosma, bestuurslid

Remko Littooi, bestuurslid